

Responsiviteit, info- verwerking en bewustzijn

Een stapje terug: alle organismen zijn in interactie, maken iets mee:
schuren met de omgeving.

Bewustzijn: je weet dat je iets meemaakt.

Bewustzijn is dus bewustzijn van iets.

Het proces van ervaren

- Boeddhisme beschrijft vooral een proces (versus statische toestand); het proces van ervaren.
- Het Boeddhisme erkent geen onveranderlijk 'zelf' (of Zelf) dat aan het ervaren ten grondslag ligt.
- De illusie van een stabiel zelf wordt gevormd door ons ervaringsapparaat (dit werd uitgebreider besproken in de vorige les)
- Als er geen onveranderlijk zelf aan ons ervaren ten grondslag ligt, wat is dan de grondslag, of de kern, of de 'wezensgrond'?

Pañcakkhandha

- Beschrijft de 5 componenten van ervaren.
- De 5 *khandā* zijn niet de Boeddhistische definitie van een persoon, maar de Boeddhistische definitie van onze persoonlijke proces van ervaren.
- Komt veel terug in de sutra-pitaka.

Rūpa - Vedanā - Saññā

- *Rūpa* = het contact met weerstand, de schuring met de buitenwereld. Door middel van ons fysieke ervaringsapparaat (zintuigen).
- *Vedanā* = iedere waarneming, iedere ervaring roept emoties op. Deze emoties kunnen plezierig, neutraal of onplezierig zijn.
- *Saññā* = de waargenomen wereld is een continuüm. Wij maken - of beter gezegd herkennen - daarin zelf de objecten. We zien bijvoorbeeld een bal, en niet slechts een ronde vorm. Deze herkenning van zintuiglijke informatie is *Saññā*.
- In de Abhidharma wordt gesproken over steeds nieuwe momentane ervaringen. Als je daar steeds meer in kan vertragen, zou je de direct de 'associatie' van *Rūpa*, *Vedanā* en *Saññā* kunnen doorbreken.

Sankhārā - Viññāṇa

- De betekenis van *sankhārā* (disposities en wilsuitingen) is heel breed: een continu proces wat niet lukraak is, en tegelijk ook het resultaat van dat proces. In de context van de *pañcakkhandha* heeft *sankhārā* de betekenis van de belangrijkste aandrijver van de persoonlijke kleuring in ons proces van ervaren.
- *Viññāṇa* = bewustzijn. In het Boeddhisme heeft het bewustzijn een minder absolute positie als in de Vedische filosofie.

Khanda

- De 5 hopen.
- *Upādāna-kkhandā* : hopen van brandstof.
- Brandstof is woede, begeerte, verwarring.
- Verwarring is met name dat wat veranderlijk is aanzien voor absoluut.

Je bestaat uit 5 bundels, en dan?

- Je bent leeg van een onveranderlijk 'zelf'.
- Kan je je 'zelf' überhaupt loslaten?
- Vrede vinden in en met het 'zelf'.

- Inzicht in 'leegte' = Vipassana.
- Er is geen onveranderlijk 'zelf', wat is er dan wel?